

**Nagroda im.
Edwarda J. Wende**

**Fundacja
dla Polski**

2025

Salus rei publicae suprema lex esto

NAGRODA IMIENIA EDWARDA J. WENDE została utworzona w 2003 roku, aby uhonorować pamięć adwokata Edwarda Joachima Wende, w czasach PRL obrońcy politycznie prześladowanych, a po 1989 roku senatora i posła III RP oraz, aby wyróżnić osoby, które podobnie jak Patron Nagrody dają swym życiem i działalnością świadectwo przyzwoitości, niezależności w poglądach i odwagi w działaniu.

NAGRODA JEST PRYZNAWANA PRAWNIKOM I OSOBOM ZAANGAŻOWANYM W DZIAŁALNOŚĆ PUBLICZNĄ za szczególne osiągnięcia na polu krzewienia i podnoszenia kultury prawnej, realizacji idei państwa prawa oraz za działania mające na celu zachowanie i rozwój tak polskiego, jak i europejskiego dorobku prawnego, umacnianie demokracji i miejsca Polski w Europie.

NAGRODA PRYZNAWANA JEST OSOBOM FIZYCZNYM, KTÓRE:

- działają zgodnie z zasadami etyki zawodowej i profesjonalizmu,
- w swojej działalności wyróżniają się odwagą cywilną i niezłomnością zasad,
- bezinteresownie działają na rzecz dobra publicznego,
- bezinteresownie działają na rzecz praw człowieka i obywatela.

KAPITUŁA MOŻE RÓWNIEŻ PRYZNAĆ WYRÓŻNIENIE INICJATYWOM I INSTYTUCJOM SPEŁNIAJĄCYM POWYŻSZE KRYTERIA

NAGRODĘ PRYZNAJE POWOŁANA W TYM CELU KAPITUŁA W SKŁADZIE:

mec. Jacek Trela – Przewodniczący Kapituły
sędzia Teresa Romer – Honorowa
Przewodnicząca Kapituły
Katarzyna Batko-Tołuć
Czesław Bielecki
prof. Jerzy Buzek
mec. Andrzej Kalwas
prof. Leon Kieres
mec. Przemysław Rosati
red. Ewa Szadkowska
red. Wojciech Tumidalski
mec. Tomasz Wardyński
mec. Jakub Wende
Piotr Wende
mec. Małgorzata Wende-Wardyńska

Agnieszka Wende-Wünsche
mec. Tadeusz Wolfowicz
prof. Andrzej Zoll
mec. Andrzej Zwara
Jan Maria Rokita (Laureat 2003)
prof. Witold Kulesza (Laureat 2004)
prof. Marek Safjan (Laureat 2006)
mec. Jacek Taylor (Laureat 2007)
mec. Marek Antoni Nowicki (Laureat 2008)
prof. Stanisław Waltoś (Laureat 2009)
prof. Adam Daniel Rotfeld (Laureat 2012)
mec. Mikołaj Pietrzak (Laureat 2013)
prof. Jerzy Zajadło (Laureat 2017)
sędzia Igor Tuleya (Laureat 2019)

**Fundacja
dla Polski**

Gospodarzem Nagrody im. Edwarda J. Wende jest Fundacja dla Polski, która od blisko 30 lat działa na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Finansuje działania w zakresie edukacji obywatelskiej, ochrony praw i wartości obywatelskich oraz konstytucyjnych, a także upowszechniania filantropii. Beneficjentami działań Fundacji dla Polski są organizacje społeczne, grupy nieformalne oraz osoby indywidualne.

Fundacja dla Polski, ul. Szpitalna 5/3, 00-031 Warszawa
fdp@fdp.org.pl, www.fdp.org.pl

PARTNERZY
NAGRODY:

PARTNER
WSPIERAJĄCY:

PARTNERZY
MEDIALNI:

**Nagroda im.
Edwarda J. Wende**

**Fundacja
dla Polski**

Fundusz im. Edwarda J. Wende istnieje wyłącznie dzięki hojności firm, instytucji i osób prywatnych. Wpłaty prosimy kierować na konto:
FdP – Fundusz im. E. J. Wende, nr konta:
82 1140 1010 0000 5294 4600 1014

Darczyńcy XVI edycji Nagrody:
Naczelna Rada Adwokacka
Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie
Fundusz Obywatelski im. Ludwika i Henryka Wujców
Wydawnictwo C.H. Beck
Kancelaria Głuchowski Siemiątkowski Zwara – Adwokaci
i Radcowie Prawni
Kancelaria Adwokacka adw. Marka Żórawskiego
Kancelaria Prawna Pietrzak Sidor & Wspólnicy
oraz osoby prywatne

„Człowiek, który swój adwokacki zawód traktował jak służbę i jak wyzwanie. Służył zawsze gnębionym i poniżonym. Doskonały mówca, władca słowa, bezlitosny dla zła i pełen szacunku dla poglądów przeciwnika. Był w pełnym znaczeniu tego słowa człowiekiem idei, bez oglądania się na koniunkturalne mody. I był lojalnym przyjacielem, na którego można było liczyć w złych chwilach, a zarazem barwnym, dowcipnym, uroczym kompanem. Kochał życie i umiał z niego korzystać.

przyjaciele: Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk,
Bronisław Geremek, Jan Lityński, Tadeusz Mazowiecki,
„Gazeta Wyborcza”

„Znakomity prawnik i adwokat, nobilitował zawód piękną postawą moralną. Bardzo często zabierał głos w ważnych debatach publicznych, a jego opinia liczyła się niezwykle mocno. Od 1989 r. jako jeden z najwybitniejszych parlamentarzystów, wspomagał twórczo i kompetentnie budowę odrodzonej Rzeczypospolitej, zwłaszcza jej prawodawstwo.

Tomasz Wotek, „Życie”

„Śmierć Edka dopisuje się do coraz dłuższej listy polskich narodowych strat. (...) Do tych, którzy zrobili już wszystko, co przyzwoici ludzie powinni w życiu zrobić, ale którzy mogli – choćby w Trybunale Stanu – wyznaczyć swoim doświadczeniem i autorytetem praktyczne granice między dobrem i złem, między tym, co w polityce wolno i czego nie wolno robić. (...) ubywa mi z widzialnego świata kolejna postać wielkiego kalibru.

Piotr Nowina-Konopka, „Wprost”

„Edward Wende był wielkim patriotą, wybitnym prawnikiem. Z przeciwnikami polemizował z wielką klasą, nikogo nie raniąc. To był prawdziwy arbiter politycznej elegancji.

Lech Wałęsa, „Wprost”

„Jako adwokat był (...) niebywale odważny. Także poza salą sądową. Gdy przyjeżdżał do nas do więzienia, musiał na naczelnikach korzystać dla nas decyzje. Wynosił od nas grypsy. Nie wszyscy mieli tyle odwagi w tamtych czasach.

Leszek Moczulski, „Wprost”

„To był wybitny prawnik, znany z przywiązania do sprawy niepodległości, wolności i praworządności. Prawdziwy obywatel polityki. Był szanowany nawet przez przeciwników, bo miał w sobie coś, co łączy, nie dzieli.

Tadeusz Mazowiecki, „Rzeczpospolita”

„Człowiek o wielkiej prawości, o niezłomnych przekonaniach, zawsze uczciwy, wybitny prawnik i król życia. Można go scharakteryzować jako człowieka wielkiej prawości charakteru, o niezłomnych przekonaniach. W życiu politycznym postępował zawsze uczciwie i do śmierci dochował wierności tym wartościom.

Tadeusz de Virion, PAP

Byłem obrońcą księdza Jerzego i będę nim nadal. (...) Zobowiązuje mnie do tego nie tylko wzgląd na pamięć księdza Jerzego i Jego dobre imię, ale i zasady elementarnej przyzwoitości obrony człowieka, który już sam bronić się nie może.

Fragment wystąpienia Edwarda J. Wende w Sądzie Wojewódzkim w Toruniu w procesie o zabójstwo ks. Jerzego Popiełuszki

Edward Joachim Wende

Urodził się w Warszawie 16 sierpnia 1936 r., jako syn Edwarda Karola – adwokata i Anieli Karoliny z Ziółkowskich – historyka. Wojnę i okupację przeżył w Warszawie, dopiero po Powstaniu Warszawskim przeniósł się z rodzicami do Kalisza – rodzinnego miasta matki. W 1953 r. zdał maturę w męskim gimnazjum im. Adama Asnyka. Ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Wrocławskim.

W Warszawie odbył aplikację sędziowską i adwokacką zakończoną w 1976 r. egzaminem adwokackim. Specjalizował się w sprawach karnych i prawie rodzinnym.

W latach 70. bronił robotników Ursusa, w 80. występował jako obrońca w trudnych procesach politycznych działaczy opozycyjnych, m.in. Bronisława Geremka, Janusza Onyszkiewicza, Klemensa Szaniawskiego, Leszka Moczulskiego, księdza Jerzego

Popiełuszki oraz wielu innych. Bezinteresownie bronił ludzi niewinnych w czasach, w których niewielu potrafiło wykazać się taką odwagą i determinacją.

W słynnym procesie zabójców księdza Jerzego w Toruniu był pełnomocnikiem oskarżycieli posiłkowych – rodziny Księdza i Waldemara Chrostowskiego. Tę samą rolę pełnił potem w procesie generałów SB – W. Ciastonia i Z. Płatka.

W 1989 r. został wybrany na Senatora III RP z Ziemi Kaliskiej. Pozostał senatorem II kadencji i został wybrany posłem w III kadencji Sejmu RP. Był członkiem senackiej Komisji Spraw Zagranicznych, Komisji Praw Człowieka i Praworządności, Komisji Inicjatyw i Prac Ustawodawczych, członkiem Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych Sejmu, wiceprzewodniczącym Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej, członkiem między parlamentarnej Grupy Polsko-Litewskiej.

Był też członkiem Rady Regionalnej Unii Wolności oraz jej Rady Krajowej.

W 1991 r. został pierwszym po 50 latach Konsulem Honorowym Wielkiego Księstwa Luksemburga w RP. W 1995 r. pełnił funkcję pełnomocnika sztabu wyborczego Lecha Wałęsy. Był dwukrotnie powoływany na stanowisko sędziego Trybunału Stanu.

Na przełomie lat 2001 i 2002 przygotowywał się do pracy w Instytucie Pamięci Narodowej w charakterze doradcy dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Te plany przerwała choroba.

27 maja 2002 został odznaczony przez Prezydenta RP Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski „Polonia Restituta”.

Zmarł po ciężkiej chorobie 28 maja 2002 r.

LAUREAT XVI EDYCJI NAGRODY IM. EDWARDA J. WENDE

Prof. dr hab. Piotr Józef Hofmański

Piotr Józef Hofmański urodził się 6 marca 1956 r. w Poznaniu. W 1978 r. ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, gdzie obronił także doktorat (1981) i rozpoczął pracę akademicką. W 1980 r. odbył aplikację prokuratorską. Od 1982 r. związany był z Uniwersytetem Śląskim w Katowicach, na którym w 1990 r. uzyskał habilitację. Tytuł profesora nauk prawnych otrzymał w 1997 r.

Pracował w Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku, przekształconej w 1997 r. w Uniwersytet w Białymstoku. W latach 1991–1996 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Prawa, a od 1991 r. do 2002 r. był kierownikiem Zakładu Prawa Karnego.

Od 2001 r. był zawodowo związany z Uniwersytetem Jagiellońskim, gdzie dwa lata później został kierownikiem Ka-

tedry Postępowania Karnego. Równolegle pełnił szereg ważnych funkcji publicznych i eksperckich: w latach 1996–2015 orzekał jako sędzia Sądu Najwyższego w Izbie Karnej, w 1999 r. został rzecznikiem prasowym Sądu Najwyższego, był członkiem i wiceprzewodniczącym, a w latach 2013–2015 przewodniczącym Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego, ekspertem Rady Europy oraz członkiem Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych PAN.

Profesor Piotr Józef Hofmański to wybitny prawnik i sędzia, który łączy osiągnięcia naukowe z działalnością na arenie międzynarodowej. W 2014 r. został pierwszym Polakiem wybranym na urząd sędziego Międzynarodowego Trybunału Karnego w Hadze (kadencja 2015–2024), a w latach 2021–2024 pełnił funkcję prezesa tego Trybunału – jako

pierwszy przedstawiciel Polski i pierwszy Europejczyk. Jego kadencja przypadła w bardzo trudnym okresie, pełnym napięć politycznych i nielegalnych sankcji stosowanych wobec Trybunału przez niektóre państwa. Trybunał pod jego kierownictwem zaangażował się w trudne sprawy dotyczące zbrodni międzynarodowych popełnionych w Afganistanie, Ukrainie i Palestynie. Między innymi, autoryzował śledztwo w sprawie domniemanych zbrodni popełnionych przez funkcjonariuszy amerykańskich w Afganistanie oraz wydał nakaz aresztowania Władimira Putina i rosyjskiej rzeczniczki praw dziecka Marii Lwowej-Biełowej. Oboje są oskarżeni o zbrodnie wojenne polegające na bezprawnych deportacjach dzieci z okupowanych terenów Ukrainy do Rosji.

Profesor Hofmański jest autorem kilkuset publikacji z zakresu prawa karnego, prawa karnego międzynarodowego i ochrony praw człowieka oraz cenionym dydaktykiem.

Za swoje zasługi został uhonorowany licznymi wyróżnieniami, m.in. Srebrnym Krzyżem Zasługi (2000), odznaką honorową „Bene Merito” (2024), belgijskim Krzyżem Wielkim Orderu Korony (2024), tytułami doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego i Uniwersytetu w Białymstoku (2025) oraz odznaką honorową „Za Zasługi dla Ochrony Praw Człowieka” (2025).

HONOROWE WYRÓŻNIENIE
XVI EDYCJI NAGRODY
IM. EDWARDA J. WENDE

Helsińska Fundacja Praw Człowieka

Honorowe wyróżnienie dla organizacji, której działania stanowią kontynuację misji Komitetu Helsińskiego, działającego jeszcze przed odzyskaniem suwerenności przez polskie państwo.

W czasach współczesnych jest jedną z niewielu organizacji chroniących praworządność i szeroki wachlarz praw człowieka poprzez monitoring prawa, rzecznictwo zmian i strategiczne postępowania sądowe. Prowadzi też edukację dotyczącą praw człowieka - nie tylko w Polsce, ale także w Unii Europejskiej i w krajach bloku postsowieckiego. Miarą siły jej oddziaływania na zachowania władz łamiących prawa może być uznanie jej w 2025 roku za organizację niepożądaną w Federacji Rosyjskiej.

Jedną z najbardziej zasłużonych dla Fundacji postaci jest Danuta Przywara – działaczka „Solidarności”, współzałożycielka Fundacji, prezeska Zarządu przez ponad dekadę - w tym w czasach dla organizacji najtrudniejszych. Dziś jest przewodniczącą Rady Fundacji. Znana jest ze swojej wytrwałości, konsekwencji i wierności ideałom. Jest laureatką licznych wyróżnień, m.in. Nagrody Rzecznika Praw Obywatelskich im. Pawła Włodkowica oraz odznaczeń państwowych.